

Näyttötutkinnon perusteet

**KÄSITYÖNTEKIJÄN
AMMATTITUTKINTO
2007**

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Dno **19/011/2007**

MÄÄRÄYS **Velvoittavana
noudatettava**

Päivämäärä **1.6.2007**

Voimassaoloaika
1.7.2007 alkaen toistaiseksi

Säännökset, joihin toimivalta
määräyksen antamiseen perustuu
L 631/1998 13 § 2 mom

Kumooa määräyksen nro

KÄSITYÖNTEKIJÄN AMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt käsityöntekijän ammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.7.2007 lukien toistaiseksi.

Tutkintotoimikunta ja tutkinnon järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Järjestettäessä tutkintoon valmistavaa koulutusta koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus suorittaa näyttötutkinto.

Pääjohtaja

Kirsi Lindroos

Ylitarkastaja

Hanna Ketonen

SISÄLLYSLUETTELO

1	Luku	
	NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET	7
	1 § Näyttötutkinnot	7
	2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus	7
	3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintasuoritusten arvioinnin yleiset perusteet	7
2	Luku	
	KÄSITYÖNTEKIJÄN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN	8
	1 § Tutkinnon osat	8
3	Luku	
	KÄSITYÖNTEKIJÄN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET	9
	1 § Tuotteiden suunnittelu	9
	a) Ammattitaitovaatimukset	9
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	9
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	11
	2 § Tuotteiden valmistus	11
	a) Ammattitaitovaatimukset	11
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	11
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	13
	3 § Käsiyöyrityksen tuotanto ja liiketoiminta	14
	a) Ammattitaitovaatimukset	14
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	14
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	17

NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET

1 § Näyttötutkinnot

Näyttötutkinnot ovat ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomia. Koulutuksessa, työelämässä ja harrastuksissa hankittua osaamista käsitellään yhtenä kokonaisuutena siten, että osaaminen voidaan hyödyntää tutkinnoissa vaaditun ammattitaidon näytöissä.

Näyttötutkinnot ovat rakenteeltaan modulaarisia. Ne muodostuvat työelämästä ja sen kehittymistarpeista johdetuista tehtäväkokonaisuuksista, joille on ominaista toiminnallisen ja tiedollisen perustan yhteisyys, ammattitaidon monipuolisuus sekä työprosessin ja sen tulosten yhdentyminen. Tutkinnon osa muodostaa ammatti-pätevyuden osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi ja arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Näytöt järjestetään ja suoritetaan joustavasti tutkinnon osa kerrallaan. Koko tutkinnon sijasta tavoitteena voi olla myös tietyn tai tiettyjen tutkinnon osien suorittaminen.

Ammattitaitovaatimusten kuvauksen perustana on pätevyystyyppitys, jonka katsotaan parhaiten soveltuvan ammattialalle. Kuvauksessa keskitytään ammatin ydintoimintojen vaatimuksiin, toimintaprosessien hallintaan ja laaja-alaiseen ammattikäytäntöön. Vaatimukset kattavat myös työelämässä tarvittavan kielitaidon ja sosiaaliset valmiudet.

2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei muodollisesti voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin erilaisen valmistavan koulutuksen yhteydessä.

Valmistavan koulutuksen järjestäjän tulee vahvistaa opetussuunnitelma tutkintojen perusteiden mukaisesti. Koulutus ja siihen sisältyvät näytöt on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän velvollisuutena on järjestää näytöt osana valmistavaa koulutusta. Opiskelijan velvollisuutena on osallistua näyttöihin osana opintojaan.

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavaan perustutkintoon sisältyvät yhteiset opinnot eivät ole pakollisia koulutuksessa, joka valmistaa näyttötutkintona suoritettavaan perustutkintoon. Niiden tavoitteet tulee ottaa kuitenkin soveltuvin osin huomioon opetussuunnitelmassa ja opetuksen järjestämisessä.

3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet

Näyttöjen arviointi edellyttää järjestelmällistä aineiston keräämistä, päätöksentekoa ja dokumentointia tutkinnon suorittajan ammatillisista ja työtoimintavalmiuksista suhteessa tutkinnon perusteissa määriteltyihin ammattitaitovaatimuksiin ja arvioin-

tikriteereihin. Arvioinnin painopisteen tulee olla tekemisessä ja työssä toimimisessa. Taito tai osaaminen on arvioitava pääsääntöisesti suoraan vastaavasta työtoiminnasta.

Näyttöympäristön tulee olla todellinen tai mahdollisimman realistinen. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä kuten havainnointia, haastatteluja, kyselyjä, aikaisempia dokumentoituja näyttöjä sekä itse- ja ryhmäarviointia. Näytöt tulee järjestää tutkinnon osittain siten, että niissä voidaan arvioida ammatinhallinnan kannalta keskeisten tavoitteiden saavuttamista.

Arvioinnin kohteilla ilmaistaan osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Huomio tulee kiinnittää ydintaitoihin, työn perustana olevan tiedon hallintaan, työmenetelmien, työvälineiden ja materiaalien hallintaan sekä työprosessin hallintaan. Sekä arvioinnin kohteet että kriteerit johdetaan vastaavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteisiin perustuvat arviointikriteerit kuvaavat ja täsmentävät eritasoisia suorituksia. Kriteereillä ilmaistaan kynnykset, joiden avulla erotellaan eritasoiset suoritukset.

2 Luku

KÄSITYÖNTEKIJÄN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN

1 § Tutkinnon osat

Käsityöntekijän ammattitutkinto muodostuu kolmesta pakollisesta (1, 2 ja 3) tutkinnon osasta, jotka ovat

1. Tuotteiden suunnittelu
2. Tuotteiden valmistus
3. Käsityöyrityksen tuotanto ja liiketoiminta.

Tutkinto on valmis, kun kaikki tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

Tutkinnon suorittajan ammattiala määritellään henkilökohtaisessa näyttösuunnitelmassa. Ammattiala merkitään myös tutkintotodistukseen, kohtaan lisätietoja. Tutkinnon suorittajan ammattialoja voivat olla esimerkiksi taidekehystys, nukenvalmistus, köydenpunonta tai taidelasin valmistus.

KÄSITYÖNTEKIJÄN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET

Tässä tutkinnossa käsityöntekijällä tarkoitetaan käsityötä ammattimaisesti ja kannattavasti tekevää ammatinharjoittajaa, yrittäjää tai käsityöyrityksen työntekijää. Käsityöntekijä voi tarjota tuotteita, palveluita tai työsuorituksia. Tuotannossa käytetään usein myös koneita, mutta ei yhtä laajasti kuin massatuotannossa, ja yrityksen tuotesarjat ovat melko pieniä. Tuotteen viimeistelyssä käsityön osuus on merkittävä.

1 § Tuotteiden suunnittelu

Tutkinnon osan suorittaja tuntee alansa käsityöperinnettä ja osaa hyödyntää sitä esteettisesti tuotteiden suunnittelussa, valmistuksessa ja markkinoinnissa. Tutkinnon suorittaja hyödyntää erilaisia tiedonhankintamenetelmiä sekä seuraa alansa kehitystä ylläpitääkseen ja kehittääkseen ammattitaitoaan.

Tutkinnon suorittaja tietää vuorovaikutustaitojen merkityksen ja pyrkii kehittämään omia valmiuksiaan toimia asiakaslähtöisesti sekä tekee tarvittaessa yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa.

Hän tietää malli- ja tekijänoikeuteen liittyvän lainsäädännön.

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon osan suorittaja tuntee oman ammattialansa käsityöperinnettä ja -kulttuuria.	Käsityöperinne ja kulttuuri Tutkinnon osan suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa hyödyntää käsityöperinnettä ja -kulttuuria tuotteiden ja palveluiden suunnittelussa, valmistuksessa ja markkinoinnissa.
Tutkinnon osan suorittaja osaa etsiä tietoa eri lähteistä ylläpitääkseen ja kehittääkseen ammattitaitoaan.	Tiedonhankinta ja -käyttö Tutkinnon osan suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa hankkia, arvioida ja käyttää oman ammattialansa tietoa alansa edellyttämän kielitaitovaatimuksen mukaan • osaa hyödyntää tietotekniikkaa suunnittelun, valmistuksen ja markkinoinnin eri osa-alueilla sekä seurata alansa kehitystä.

<p>Tutkinnon osan suorittaja hallitsee tuotteen suunnittelu- ja kehittämisprosessin tehden tarvittaessa yhteistyötä suunnittelijoiden ja valmistajien kanssa.</p>	<p>Tuotekehitysprosessi Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee tuotekehitysprosessin vaiheet • osaa suunnitella ja kehittää asiakaslähtöisiä, turvallisia ja taloudellisesti kannattavia tuotteita • osaa verkostoitua ja tehdä yhteistyötä tuotteiden suunnittelussa, valmistuksessa ja markkinoinnissa • osaa ottaa huomioon ympäristön, johon tuote valmistetaan • seuraa alansa kehitystä.
<p>Tutkinnon osan suorittaja osaa suunnitella tuotteita ja tietää, mikä merkitys suunnittelulla on lopputuloksen kannalta.</p>	<p>Tuotteen suunnittelu Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa valita tuotteeseen sopivan suunnittelutavan • osaa tehdä tuotteen ja asiakkaan kannalta tarpeellisia kuvia, pienoismalleja, hahmomalleja ja mallikappaleita • osaa laatia ja tulkita työpiirustuksia • osaa esitellä suunnitelmansa asiakkaille ja työyhteisönsä muille jäsenille • osaa seurata trendejä ja toteuttaa esteettisyyttä suunnittelussa.
<p>Tutkinnon osan suorittaja tuntee mallioikeuden ja tekijänoikeuden sekä toimii niiden mukaisesti.</p>	<p>Malli- ja tekijänoikeus Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • varmistaa, että toimii eettisesti oikein mallioikeudellisissa kysymyksissä • tietää tuotekuvien käyttöä koskevat määräykset ja toimii niiden mukaan.
<p>Tutkinnon osan suorittaja osaa toiminnassaan hyödyntää esteettisyyttä ja visuaalista tietoa.</p>	<p>Esteettiset taidot Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa ottaa huomioon esteettisyyden tuotekehityksessä ja omassa toiminnassaan mm. esillepanossa, pakkauksessa ja markkinoinnissa • ymmärtää mielikuvien ja visuaalisuuden merkityksen yrityksen imagon luomisessa sekä tuotteiden houkuttelevuudessa.

<p>Tutkinnon osan suorittaja osaa toimia työssään vuorovaikutteisesti.</p>	<p>Vuorovaikutustaidot Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa toimia yhteistyössä käsityöalan, eri alojen ammattilaisten sekä asiakkaiden kanssa.
--	---

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tässä tutkinnon osassa tutkinnon suorittajalla tarkoitetaan käsityötä ammattimaisesti ja kannattavasti tekevää ammatinharjoittajaa, yrittäjää tai käsityöyrityksen työntekijää.

Tutkintosuoritus tehdään ennakkoon laaditun ja hyväksytyyn näyttösuunnitelman mukaan työpaikalla tai koulutuksen järjestäjän tiloissa sellaisissa todellisissa prosesseissa, jotka täyttävät alan tuotannon ehdot ja tunnusmerkit. Tarvittaessa näyttöä voidaan täydentää haastatteluilla, kyselyillä tai muilla dokumenteilla.

Tämä tutkinnon osa suoritetaan mieluiten muiden tutkinnon osien yhteydessä. Kun näyttö järjestetään muiden tutkinnonosien yhteydessä, on näytön järjestäjän huolehdittava siitä, että arviointi on erotettavissa omaksi kokonaisuudeksi.

2 § Tuotteiden valmistus

Käsityöntekijän ammattitutkinnon suorittaja tuntee oman alansa tuotteiden valmistusprosessit. Tuote valmistetaan laadukkaasti oman alan tekniikoilla ja materiaaleista. Tuote voi olla myös palvelu tai työsuoritus. Tutkinnon osan suorittaja tuntee alansa käsityöperinnettä ja perinteisiä valmistustekniikoita. Tutkinnon suorittaja on valveutunut myös ympäristöön liittyvissä asioissa ja ottaa ympäristöasiat huomioon työskennellessään.

Tässä tutkinnon osassa tutkinnon suorittajan ammattiala määritellään henkilökohtaisessa näyttösuunnitelmassa. Tutkinnon suorittajan ammattialoja ovat esimerkiksi taidekehystys, nukenvalmistus, köydenpunonta tai taidelasin valmistus.

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon osan suorittaja osaa suunnitella oman alansa työprosessin.</p>	<p>Työprosessin suunnittelu Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa laatia työjärjestyksen oman ammattialan tuotteen valmistamista varten • osaa valita tarkoituksenmukaiset työmenetelmät • osaa laatia työn aikataulun ottaen huomioon myös asiakkaan toiveet.

<p>Tutkinnon osan suorittaja tuntee alallaan käytettävät yleisimmät materiaalit ja tarvikkeet ja niiden ominaisuudet sekä tietää niiden hankintatavat.</p>	<p>Materiaalin tuntemus Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa valita ja hankkia tarvitsemansa materiaalit ja tarvikkeet ja laskea niiden menekin • osaa tehdä hintavertailuja ottamalla huomioon oman toimintansa kannattavuuteen, asiakkaan tarpeisiin ja lopputuloksen laatuun ja ympäristöön vaikuttavat tekijät • osaa laatia tuotteen käyttö- ja hoito-ohjeet.
<p>Tutkinnon osan suorittaja osaa käyttää alansa työvälineitä ja koneita sekä osaa niiden työturvallisen käytön ja huollon.</p>	<p>Työvälineet ja koneet Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa tehdä tapauskohtaisesti tarkoituksenmukaisia valintoja käytävissään olevista työvälineistä ja koneista ja osaa käyttää niitä ammattitaitoisesti ja turvallisesti • osaa tehdä koneiden ja työvälineiden työntekijältä edellytettävät, päivittäiset, työn vaatimat huolto-toimenpiteet.
<p>Tutkinnon osan suorittaja osaa valmistaa ammattimaisesti ja asiakaslähtöisesti oman alansa tuotteet.</p>	<p>Tuotteiden valmistus Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa valmistaa tuotteet tarkoituksenmukaisesti ja taloudellisesti • osaa ottaa huomioon asiakkaan esittämät tuotteen toiminnalliset, taloudelliset ja esteettiset vaatimukset tuotteen valmistuksessa sekä viimeistelyssä • työskentelee valitsemillaan koneilla ja laitteilla joutuisasti ja turvallisesti • osaa noudattaa ohjeita ja työpiirustuksia • osaa tarvittaessa valmistaa, hankkia ja käyttää työn edellyttämiä työkaluja, mallineita ym. apuvälineitä.
<p>Tutkinnon osan suorittaja tietää kestävän kehityksen merkityksen ja ottaa huomioon ekologiset näkökohdat.</p>	<p>Ympäristöosaaminen Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • huomioi jokamiehen oikeudet hankkiessaan luonnonmateriaaleja

	<ul style="list-style-type: none"> • toimii materiaaleja hankkiessaan, käyttäessään ja kierrättäessään siten, että materiaalivaihtoehtojen vaikutukset luontoon ja ympäristöön tulee huomioiduksi • osaa käyttää työssään luonnonvaroja tarkoituksenmukaisesti ja säästeliäästi.
<p>Tutkinnon osan suorittaja tuntee omalla alallaan kuluttajan oikeudet ja elinkeinon harjoittajan keskeiset velvollisuudet ja vastuut tuotteiden valmistuksessa sekä markkinoinnissa.</p>	<p>Kuluttajansuoja Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee kuluttajansuojan soveltamisalan ja keskeiset käsitteet: kuluttaja, elinkeinonharjoittaja ja kulutushyödyke • tietää kuluttajansuojaa, tuoteturvallisuutta ja tuotevastuuta koskevia, käsityöhön sovellettavia keskeisiä säädöksiä ja määräyksiä sekä tuntee kuluttajansuojaa valvovia viranomaisia • tuntee elinkeinonharjoittajan huolellisuusvelvoitteen ja osaa ottaa huomioon omien tuotteiden suunnittelussa ja valmistuksessa tuotteen turvallisuuteen keskeisesti vaikuttavia tekijöitä.
<p>Tutkinnon osan suorittaja tietää ergonomian, työturvallisuuden sekä työhyvinvoinnin merkityksen alallaan.</p>	<p>Työturvallisuus ja ergonomia Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee alakohtaiset työturvallisuusmääräykset ja osaa toimia niiden mukaisesti • ymmärtää ja hyödyntää ergonomian, työturvallisuuden, terveyden ja työssäjaksamisen merkityksen (mm. työasennot ja valaistus) • osaa käyttää koneita ja laitteita turvallisesti • osaa luoda turvallisen työympäristön.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tässä tutkinnon osassa tutkinnon suorittajalla tarkoitetaan käsityötä ammattimaisesti ja kannattavasti tekevää ammatinharjoittajaa, yrittäjää tai käsityöyrityksen työntekijää.

Tutkintosuoritus tehdään ennakkoon laaditun ja hyväksytyyn näyttösuunnitelman mukaan työpaikalla tai koulutuksen järjestäjän tiloissa sellaisissa todellisissa prosesseissa, jotka täyttävät alan tuotannon ehdot ja tunnusmerkit. Tutkintosuorituksessa valmistettavan tuotteen laajuus määrittää ammattitaitovaatimusten mukaan. Tarvittaessa näyttöä voidaan täydentää haastatteluilla, kyselyillä tai muilla dokumenteilla.

Tämä tutkinnon osa suoritetaan mieluiten muiden tutkinnon osien yhteydessä. Kun näyttö järjestetään muiden tutkinnonosien yhteydessä, on näytön järjestäjän huolehdittava siitä, että arviointi on erotettavissa omaksi kokonaisuudeksi.

3 § Käsiyöyrityksen tuotanto ja liiketoiminta

Tutkinnon suorittaja tietää ammatissa toimimisen tai yritystoiminnan edellytykset. Hän osaa tarkastella yritystoiminnan käynnistämisen ja kehittämisen mahdollisuuksia ja riskejä. Tutkinnon osan suorittaja osaa hinnoitella tuotteensa tai palvelunsa. Hän tuntee vastuunsa tuotteiden ja palveluiden tuottamisessa, myynnissä ja markkinoinnissa.

Hän on tietoinen ammatillisesta osaamisestaan ja tavoitteellinen osaamisensa kehittämisessä. Hän on yhteistyökykyinen joko toisen palveluksessa tai yrittäjänä toimiessaan.

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon osan suorittaja tietää, mitkä ovat hänen mahdollisuutensa ja valmiutensa toimia ammatissa tai yrittäjänä.</p> <p>Hän tietää käsiyöalan mahdollisuudet ja riskit joko toisen palveluksessa tai yrittäjänä.</p>	<p>Oman ammattitaidon ja yrittäjävalmiuksien tunnistaminen</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa arvioida henkilökohtaisia ominaisuuksiaan ja ammattitaitoaan sekä ammatillisia kehittämistarpeitaan • osaa kertoa alansa tai yrityksensä tulevaisuuden mahdollisuuksista ja uhkista • osaa eritellä yrittäjän toiminnan vastuita ja velvoitteita • osaa arvioida oman toiminnan kannattavuutta sekä ansiomahdollisuuksiaan yrittäjänä • osaa hahmotella liikeideaa.
<p>Tutkinnon osan suorittaja tuntee oman alansa laatujärjestelmiä.</p>	<p>Laatujärjestelmät</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää laatujärjestelmien merkityksen ja niiden tuomat mahdolli-

	<p>suudet oman toimintansa kehittämiseen ja osaa toimia sen mukaisesti.</p>
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee omaan toimintaansa liittyvän tuoteturvallisuuden ja tuotevastuun velvoitteet ja osaa soveltaa niitä toimintaansa.</p>	<p>Tuoteturvallisuus ja tuotevastuu käsityöyrityksen tuotannossa ja liiketoiminnassa</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää tuotteen virheen ja palvelun viivästymisen seuraamukset sekä keskeiset hinnoittelua ja markkinointia koskevat säädökset • osaa laatia oman tuotteen tuoteinformaation • osaa selvittää, mitä tuotevastuulla tarkoitetaan ja miten syntyy vahingonkorvausvelvollisuus • tuntee tuoteturvallisuuden vaatimuksia.
<p>Tutkinnon osan suorittaja tuntee yritystoiminnan aloitustapoja ja -muotoja ja osaa kehittää liikeideasta taloudellisesti kannattavaa liiketoimintaa.</p>	<p>Liikeideasta kannattavaksi yritystoiminnaksi</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa laatia asiantuntijoita hyödyntäen liiketoimintasuunnitelman • osaa vertailla eri yhtiömuotoja ja osaa valita niistä omaan toimintaansa sopivan yhtiömuodon • osaa tehdä yksinkertaisia kannattavuuslaskelmia sekä tulkita oman yrityksensä tilinpäätöstä • osaa hyödyntää asiantuntijapalveluita oman yrityksensä verotus- ja vakuutusasioissa sekä taloushallinnossa.
<p>Tutkinnon osan suorittaja tietää tuotannon toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset ja vaikutukset.</p>	<p>Tuotanto</p> <p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa arvioida uniikki- ja sarjatuotannon, tilaustöiden sekä alihankintatyön vaikutukset kannattavuuteen • osaa organisoida tuotannon ottaen huomioon sesongit, sivutyöt ja muut kannattavuuteen vaikuttavat tekijät.

<p>Tutkinnon osan suorittaja osaa hinnoitella tuotteensa kannattavasti.</p>	<p>Hinnoittelu Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee oman tuotteensa kilpailutilanteen ja osaa hinnoitella tuotteensa ottaen huomioon paikallisen, alueellisen tai valtakunnallisen tuotetarjonnan • osaa hinnoitella tuotteita niin, että kaikki hintaan vaikuttavat kiinteät ja muuttuvat kulut sekä myyntikanavan vaikutukset tulevat otetuiksi huomioon • tuntee hinnoittelun vaikutukset kannattavuuteen • osaa noudattaa arvonnäkökantoja.
<p>Tutkinnon osan suorittaja osaa myydä ja markkinoida tuotteensa.</p>	<p>Markkinointi ja myynti Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa valita oikeat kohderyhmät • osaa esitellä tuotteitaan ja palvelujaan kohderyhmälleen suullisesti • osaa laatia esitteitä ja muuta markkinointimateriaalia joko itse tai yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa markkinoiden edellyttämällä kielellä • osaa valita tuotteilleen ja palveluilleen sopivat markkinointikanavat ja myyntitavat • osaa toimia asiakaslähtöisesti.
<p>Tutkinnon osan suorittaja tunnistaa oman ydinosaamisensa ja osaa hyödyntää verkostoja omassa yritystoiminnassaan.</p>	<p>Verkostoituminen yritystoiminnassa Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee oman ydinosaamisensa ja voimavaransa sekä osaa täydentää niitä yhteistyöllä muiden kanssa yrittäjä- ja asiakaslähtöisesti • kykenee toimimaan verkostoissa hyödyntäen verkostokumppaneiden osaamista.
<p>Tutkinnon osan suorittaja tunnistaa työkykynsä vaikuttavat asiat ja osaa toimia niiden mukaisesti.</p>	<p>Työhyvinvointi Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa laatia päivä-, viikko- ja vuosi-

	<p>suunnitelmia ottaen huomioon hyvinvointiinsa vaikuttavia fyysisiä, henkisiä ja sosiaalisia tekijöitä</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa ottaa vastuuta omasta jaksamisestaan sekä oman ammattitaitonsa ylläpitämisestä ja kehittämisestä • osaa kiinnittää huomiota hyvinvointiin vaikuttaviin asioihin kuten viihtyisään työympäristöön.
--	---

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tässä tutkinnon osassa tutkinnon suorittajalla tarkoitetaan käsityötä ammattimaisesti ja kannattavasti tekevää ammatinharjoittajaa, yrittäjää tai käsityöyrityksen työntekijää.

Tutkintosuoritus voi olla oman yrityksen alustavan liiketoimintasuunnitelman laatiminen täydennettynä toiminnan edellytyksiä ja riskejä kartoittavilla selvityksillä. Näytön tulee sisältää myös tutkinnon suorittajan henkilökohtainen arvio ja kehityssuunnitelma omista mahdollisuuksistaan ja valmiuksistaan toimia yrittäjänä.

Tämä tutkinnon osa suoritetaan mieluiten muiden tutkinnon osien yhteydessä. Kun näyttö järjestetään muiden tutkinnonosien yhteydessä, on näytön järjestäjän huolehdittava siitä, että arviointi on erotettavissa omaksi kokonaisuudeksi.